

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของการบริหารจัดการข้อมูลเพื่อยกระดับการผลิตเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายข้าวคุณธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 3 ข้อ ที่มิวิจัยได้ดำเนินงานจนแล้วเสร็จตามแผนที่กำหนดไว้ จึงขอสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการข้อมูลของเครือข่ายข้าวคุณธรรมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ได้มีการศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับการบริหารจัดการข้อมูลของเครือข่ายตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันโดยมีการศึกษาข้อมูลในช่วงต้นน้ำ คือ กระบวนการวางแผนการผลิต การขึ้นทะเบียนเกษตรกร การอบรมมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ การส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ การตรวจแปลง การตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภายใน การติดต่อสื่อสารกับสมาชิก ช่วงกลางน้ำ ได้ศึกษาการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากภายนอก (มกท.) การรวบรวมผลผลิต การสต็อกข้าว การแปรรูป/บรรจุภัณฑ์ การธุรการ/การบัญชี/การเงิน ช่วงปลายน้ำศึกษากระบวนการขนส่ง การตลาด และการสื่อสารประชาสัมพันธ์ โดยในแต่ละประเด็นในพบการบริหารจัดการในด้านวิธีการ ผลจากการดำเนินการ ซึ่งมีทั้งรูปแบบที่ปฏิบัติมาแล้วประสบความสำเร็จ และกระบวนการที่ต้องพัฒนาเพิ่ม เพื่อให้แต่ละระบบสามารถเกิดการจัดการข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อศึกษาองค์ความรู้และวิธีการจัดการข้อมูลในกระบวนการผลิตเกษตรอินทรีย์

มีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานกลุ่มสมาชิกด้วยแบบสอบถามเชิงปริมาณในในศูนย์เรียนรู้ทั้ง 7 ศูนย์ จำนวน 113 ราย ซึ่งได้มีการศึกษาองค์ความรู้และวิธีการจัดการข้อมูลในการผลิตเกษตรอินทรีย์ของคนที่ทำงานในองค์กร และเกษตรกรในโครงการ เพื่อข้อมูลที่ได้จะถูกนำไปใช้เป็นรูปแบบในการพัฒนาและสร้างการเรียนรู้ ให้สามารถนำไปใช้ให้เกิดการจัดการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์แก่สมาชิก

จากการศึกษาข้อมูล องค์ความรู้ และวิธีการจัดการข้อมูลในกระบวนการผลิตเกษตรอินทรีย์ภายนอกองค์กร เป็นการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ เอกสารคู่มือ เกี่ยวกับเครื่องมือจัดการข้อมูลจากการอบรม และทดลองใช้งานเครื่องมือจัดการข้อมูล 14 แบบ และได้มีการอบรมเรียนรู้ และทดลองใช้งาน 7 แบบ คือ เครื่องมือ GPS) ระบบสารสนเทศเพื่อการเกษตรไทยแบบพกพา Thailand Agriculture Mobile (TAMIS) ระบบสร้างคุณค่าเชิงคุณภาพผลผลิตทางการเกษตร จากไร่ถึงผู้บริโภค Meal Fiction ระบบการตรวจสอบย้อนกลับลงบนบรรจุภัณฑ์เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล QR CODE (Quick Response Code) โปรแกรม Line โปรแกรม Face book การถ่ายภาพนิ่ง, ภาพเคลื่อนไหว จากการเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองใช้งานเครื่องมือในการบริหารจัดการข้อมูลของเครือข่ายข้าวคุณธรรมแต่ละด้านพบว่าสามารถเพิ่มประสิทธิภาพได้ในระดับที่ดีแต่ยังไม่ครอบคลุมถึงการดำเนินงานทั้งหมด และการศึกษาทดลองใช้งานดังกล่าวเป็นงานดำเนินการเพียงในกลุ่มทดลอง

3. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการข้อมูลเพื่อยกระดับการผลิตเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายข้าว

คุณธรรม

จากการวิเคราะห์พบว่ารูปแบบการดำเนินการขององค์กรในอดีตมีรูปแบบและกระบวนการที่ชัดเจนทุกขั้นตอน แต่ที่ผ่านมาจะเน้นการปฏิบัติการมากกว่าการจัดการข้อมูล ส่งผลต่อระบบการจัดการข้อมูลในแต่ละด้านนั้นขาดความต่อเนื่อง แต่ทั้งนี้ก็พบว่าบางกระบวนการทำงานนั้นไม่ทันต่อสถานการณ์ ต้องมีรูปแบบวิธีการพัฒนา นำเครื่องมือที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้นมาประยุกต์ใช้ ทั้งนี้จากการทดลองใช้เครื่องจัดการข้อมูลบางประเภทพบว่ามีทั้งข้อดีข้อจำกัด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของงบประมาณ ความสามารถบุคลากรที่ยังต้องมีการพัฒนาร่วม ในเวทีการสรุปและวิเคราะห์ข้อมูล จึงมีความเห็นในเวทีว่ารูปแบบและแนวทางที่ได้ศึกษาตลอดจนทดลองใช้นั้นมาถูกทางแล้ว แต่ทั้งนี้จะต้องมีกระบวนการหนุนเสริมให้เกิดการปฏิบัติการในเครื่องมือแต่ละด้านตลอดจนการนำเครื่องมือในการจัดการข้อมูลในรูปแบบที่เคยทำมากลับมาทบทวน ฟันฟุให้สามารถเกิดความเข้าใจในทางปฏิบัติร่วมกันได้ ดังนั้น จึงได้ร่วมกันออกแบบแผนงานเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของโครงการในระยะปฏิบัติการร่วมกัน คือ

1. จัดเวทีวางแผน ออกแบบเครื่องมือ และสร้างระบบการบริหารจัดการข้อมูลในระบบต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ
2. จัดเวทีอบรมเรียนรู้การใช้งานเครื่องมือจัดการข้อมูลแก่สมาชิก คณะกรรมการ และบุคลากรในองค์กร
3. ทดลองใช้งานระบบการบริหารจัดการข้อมูลกับสมาชิกกลุ่มเป้าหมาย
4. ติดตาม ประเมินผล และขยายผลจากการทดลองใช้เครื่องมือในการจัดการข้อมูลแต่ละด้าน

คณะทำงาน